

Voornemen tot ontzamelen objecten kunstwerken Gemeente Zaanstad

Gemeente Zaanstad heeft het voornemen kunstwerken in gemeentelijk bezit af te stoten. Gemeente Zaanstad heeft – maart 2021 – bijna 1.300 geregistreerde kunstvoorwerpen in beheer met een zekere cultuurhistorische waarde. De meeste van deze objecten zijn in de loop van de 20ste eeuw verworven door rechtsvoorgangers: Zaanstad is sinds 1974 een fusiegemeente uit de voormalige gemeenten Assendelft, Krommenie, Koog aan de Zaan, Westzaan, Wormerveer, Zaandam en Zaandijk. De meeste kunst is verworven tijdens de BKR-periode (1956-1987). Naast aanschaf door de gemeenten zijn er ook werken door de Rijksoverheid aangeschaft en in beheer gegeven aan de toenmalige gemeenten en daarmee de Gemeente Zaanstad.

In 1993 is er door B&W besloten tot het opschonen van de verzameling. Daartoe is indertijd een commissie ingesteld die de collectie heeft verdeeld in drie categorieën: A (museaal), B (toonbaar) en C (mindere kwaliteit). De laatste categorie is vervolgens zo veel mogelijk afgestoten via teruggave aan de kunstenaars/rechthebbenden. In februari 2004 presenteert de danmalige afdeling CRZ het voornemen om de A-werken over te dragen aan het Zaanse Museum en de B-werken en de achtergebleven C-werken af te stoten. Voorwaarde is dan wel dat er opnieuw geïnventariseerd moet worden en dat werken een herwaardering moeten krijgen. In de daarop volgende jaren zijn verschillende inventarisaties uitgevoerd en is er werk teruggekeerd vanuit diverse locaties (gemeentelijke gebouwen, scholen en bv. bejaardenhuizen).

In 2010 is een selectie gemaakt van ruim 150 kunstwerken die in bruikleen zijn gegeven aan het Zaanse Museum. Deze zijn tot op heden in beheer van het museum.

In 2010 is een extern specialist benaderd, Frank van der Ploeg (bureau ArtAZ) om te inventariseren en te fotograferen wat er op dat moment in het gemeentelijk depot is opgeslagen. In 2013 is het gemeentehuis (Het Bannehof) in Zaandijk gesloopt, waarmee nog een aanzienlijke hoeveelheid kunstvoorwerpen in het depot is ondergebracht. Bij de verhuizing van het gemeentearchief is de collectie uitgijsste A-werken die daar was onderbracht naar datzelfde depot overgebracht.

Gemeente Zaanstad heeft zelf noch de ruimte om de kunst een goede bestemming te geven noch medewerkers die de werken kunnen onderhouden/beheren. Het is dan ook onwenselijk vast te houden aan een collectie in depot. Bovendien geldt de vaststelling van de afdeling CRZ dat het hier een 'dode/afgesloten collectie' betreft nog steeds. Na het beëindigen van de BKR is er nog nauwelijks nieuw werk verworven. De gemeente heeft Frank van der Ploeg ingeschakeld om de collectie af te stoten, te ontzamen volgens de richtlijnen van de Erfgoedwet. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Waar mogelijk blijven kunstvoorwerpen publiek bezit. Hiertoe is een aantal musea benaderd. Belangrijkste museum is het Zaanse Museum dat 610 (soms samengestelde) kunstwerken door middel van schenking in beheer overneemt. Uitgangspunt daarbij is een selectie van minimaal drie werken per kunstenaar met een achtergrond in de Zaanstreek. Hiermee is een overzicht geborgd van Zaanse kunstenaars die gebruik hebben gemaakt van de BKR en daarmee een fundament onder een (toekomstig) breder overzicht van de in deze periode werkzame kunstenaars.
2. De overige werken zijn marktconform getaxeerd en worden in eerste instantie tegen gereduceerd tarief ter overname aangeboden aan de betreffende kunstenaars of rechthebbenden. Een enkel werk kan nog worden geschonken aan een museale instelling met interesse in het werk, waardoor het publiek bezit blijft.
3. Het restant wordt geveild of anderszins verkocht, of in voorkomende gevallen vernietigd.

In de bijlagen zijn de werken opgenomen die worden overgedragen aan het Zaanse Museum en werken die anderszins worden vervreemd. Deze laatste groep werken is getoetst door de extern deskundige en in samenspraak met de conservator van het Zaanse Museum is het oordeel dat de in deze groep opgenomen werken niet van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis of uitzonderlijke schoonheid zijn, noch onvervangbaar en/of onmisbaar zijn voor het Nederlands cultuurbezit.

<https://zaanstad-zaansmuseum.kunstwacht.nl/>

<https://zaanstad-restant.kunstwacht.nl/>

Conform de richtlijnen staat dit voornemen tot afstoten voor zienswijze open gedurende een periode van 6 weken na publicatie. Zienswijzen kunnen tot uiterlijk 6 december 2021 (6 weken na publicatie) worden ingezonden naar: zienswijzecollectie@zaanstad.nl

Heeft u als maker of als rechthebbende namens een maker interesse om één of meerdere werken tegen een gereduceerd tarief terug te verkrijgen kunt u tot uiterlijk 1 januari 2022 een bericht sturen naar: re-tourkunst@zaanstad.nl